

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Autyzm – od przedszkolaka do nastolatka

Zofia Borska-Mądrycka
Katedra Psychologii Rozwojowej
Wydział Psychologii
Uniwersytet Warszawski

UNIwersytet
WARSZAWSKI

WYDZIAŁ NAUK
EKONOMICZNYCH

Аутизм – від дошкільного до підліткового віку

Зоф'я Борска-Монджицка, Кафедра психології розвитку,
Факультет психології, Варшавський університет

Kiedy słyszycie słowo “autyzm”, to co myślicie?

Коли ви чуєте слово «аутизм», що спадає на думку?

Ile osób z autyzmem?

Скільки людей з аутизмом?

1:4

1:2

1:1.5

Różne źródła podają różne dane

1:4

1:2

1:1.5

Різні джерела надають різні дані

A jak wyglądają autystyczne osoby?

Як виглядають люди з аутизмом?

Według DSM-5 kryteria diagnozy autyzmu obejmują deficyty w komunikacji w sytuacjach społecznych, a także ograniczone zainteresowania i powtarzalne wzorce zachowania.

Według ICD-11 podstawą do diagnozy również są dwie grupy objawów czyli trudności w nawiązywaniu i podtrzymywaniu interakcji społecznych i komunikacji społecznej, a także skłonności do ograniczonych, nieelastycznych, powtarzalnych wzorców zachowań, czynności i zainteresowań, które są wyraźnie nietypowe lub nadmierne dla danej osoby

Kryteria diagnozy

Згідно з DSM-5, критерії діагностики аутизму включають дефіцит спілкування в соціальних ситуаціях, а також обмежені інтереси та повторювані моделі поведінки.

Згідно з МКХ-11 (ICD-11) основою для діагностики також є дві групи симптомів, тобто труднощі у встановленні та підтримці соціальних взаємодій і соціального спілкування, а також схильність до обмежених, негнучких, повторюваних моделей поведінки, діяльності та інтересів, які є чітко нетипові або надмірні для даної людини

Критерії діагностики

**Każdy ma inny zestaw
cech i zachowań**

**Кожен має різні риси
та поведінку**

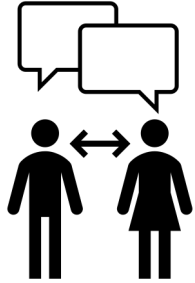
NEURORÓŻNORODNOŚĆ

Różne mózgi różnie doświadczają świata

НЕЙРОРІЗНОМАНІТТЯ

Різні мізки сприймають світ по-різному

Obszary trudności

Interakcje i komunikacja

Mała elastyczność
niechęć do zmian

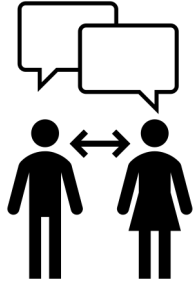

Powtarzalne
zachowania

Trudności
sensoryczne

Сфери труднощів

Взаємодія та спілкування

Низька еластичність,
небажання змінюватися

Поведінка, що
повторюється

Сенсорні
складнощі

Komunikacja

- Język
- Mowa
- Gesty
- Ton głosu
- Kontakt wzrokowy (pozawerbalny)

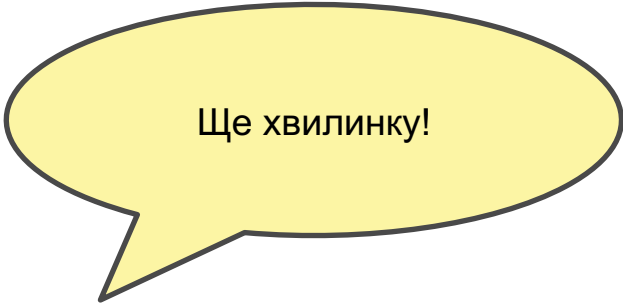
Jeszcze minutkę!

**Wpływ trudności w
obszarze komunikacji**

Комунікація

- Мова
- Мовлення
- Жести
- Тон голосу
- Зоровий контакт (невербальне спілкування)

Ще хвилинку!

Вплив труднощів у сфері спілкування

Interakcje społeczne

- Relacje z ludźmi
- Humor
- Okazywanie troski innym
- Włączanie się do rozmowy
- Podtrzymywanie rozmowy
- Nawet komplementy!

**Wpływ trudności w
obszarze komunikacji i
interakcji społecznych**

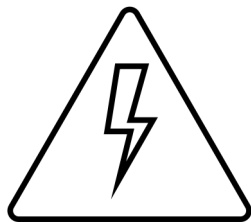
Соціальні взаємодії

- Відносини з людьми
- Гумор
- Прояв турботи до інших
- Включення в розмову
- Підтримання розмови
- Навіть компліменти!

**Вплив труднощів у
сфері спілкування та
соціальної взаємодії**

Mała elastyczność i niechęć do zmian

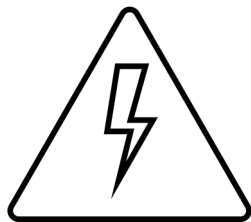
- Rozwiązywanie problemów
- Planowanie
- Radzenie sobie ze zmianami
- Przewidywanie wydarzeń
- Przewidywanie reakcji

**Wpływ braku
elastyczności i niechęci
do zmian**

Низька еластичність і небажання змінюватися

- Вирішення проблем
- Планування
- Пристосування до змін у житті
- Прогнозування подій
- Прогнозування реакцій

**Вплив низької
гнучкості та
небажання
змінюватись**

Sensoryka

- Dotyk
- Ruch
- Propriocepcja
- Wzrok
- Słuch
- Smak
- Węch

**Wpływ trudności w
obszarze sensoryki**

Сенсорика

- Дотик
- Рух
- Пропріорецепція
- Зір
- Слух
- Смак
- Нюх

Вплив труднощів у сфері сенсорики

Późne dzieciństwo

Szkoła podstawowa

- Nabywanie sprawności fizycznych potrzebnych w codziennym życiu (zwłaszcza w zabawach z rówieśnikami)
 - Wytwarzanie zdrowych postaw wobec samego siebie i rozwijającego się organizmu
 - Opanowanie umiejętności czytania i pisania
 - Wzbogacenie i uporządkowanie wiedzy o świecie i sobie samym
 - Znalezienie swojego miejsca w grupie rówieśniczej (uczenie się przybywania z rówieśnikami i rozwiązywania problemów społecznych, także bez obecności dorosłych)
 - Uczenie się treści ról męskich i kobiecych
 - Osiąganie autonomii osobistej
-

Пізнє дитинство

Початкова школа

- Набуття фізичної підготовки, необхідної в повсякденному житті (особливо в іграх з однолітками)
 - Формування здорового ставлення до себе та організму, що розвивається
 - Оволодіння навичками читання та писання
 - Збагачення та систематизація знань про світ та самого себе
 - Пошук свого місця серед однолітків (навчання об'єднуватися з однолітками та вирішувати соціальні проблеми, також без присутності дорослих)
 - Засвоєння змісту чоловічої та жіночої ролей
 - Досягнення особистої автономії
-

Adolescencja

- Akceptacja własnego wyglądu i skuteczne posługiwanie się własnym ciałem
 - Ukształtowanie się roli męskiej lub kobiecej
 - Osiągnięcie niezależności uczuciowej od rodziców i innych osób dorosłych
 - Osiągnięcie nowych, bardziej dojrzałych więzi z rówieśnikami obojga płci
 - Dążenie i rozwijanie postępowania akceptowanego społecznie
 - Przygotowanie się do relacji intymnych i związków
-

Підлітковий вік

- Прийняття власної зовнішності та ефективного використання власного тіла
 - Формування чоловічої чи жіночої ролі
 - Досягнення емоційної незалежності від батьків та інших дорослих
 - Досягнення нових, більш зрілих стосунків з однолітками обох статей
 - Прагнення та розвиток соціально прийнятної поведінки
 - Підготовка до відносин та інтимних стосунків
-

Metody terapii i wsparcia

Методи терапії та підтримки

Stosowana Analiza Zachowania

Прикладний Аналіз Поведінки

Pivotal Response Teaching

- „Kluczowe” elementy terapii, które wpływają na szeroki zakres zachowań

- Te cztery kategorie zachowań obejmują:
 - Reakcje (responsywność) na różnorodne bodźce
 - Motywację
 - Samodzielność/Samoobsługę
 - Inicjatywę dziecka
-

Навчання опорним (базовим) реакціям

Pivotal Response Teaching

- «Ключові» елементи терапії, які впливають на широкий спектр поведінки

- Ці чотири категорії поведінки включають:
 - Реакції (чутливість) на різні подразники
 - Мотивація
 - Самостійність/Самообслуговування
 - Ініціатива дитини
-

PEERS

- Grupowy trening umiejętności społecznych dla osób ze spektrum autyzmu, a także osób z trudnościami społeczno-komunikacyjnymi

- Uczone umiejętności obejmują m.in.
 - prowadzenie rozmowy towarzyskiej,
 - włączanie się do rozmowy w grupie,
 - posługiwanie się humorem,
 - organizację spotkań towarzyskich,
 - a w przypadku programu dla młodych dorosłych również zapraszanie i wychodzenie na randki.
-

Навчання з однолітками (PEERS)

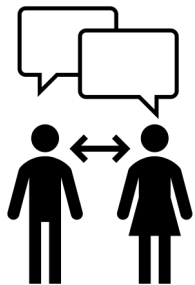
- Груповий тренінг соціальних навичок для людей аутистичного спектру, а також людей із соціальними та комунікативними труднощами

- Набуті навички включають
 - ведення дружніх розмов, приєднання до розмови в групі
 - використання гумору
 - організація дружніх зустрічей,
 - а у випадку програми для молоді, також запрошення та походи на побачення.
-

Uczeń z autyzmem w szkole

Учень з аутизмом в школі

Wsparcie dziecka z autyzmem w szkole

Interakcje i komunikacja

Mała elastyczność
niechęć do zmian

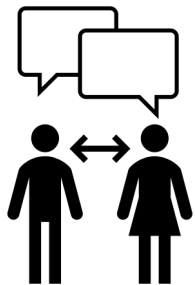

Powtarzalne
zachowania

Trudności
sensoryczne

Підтримка дитини з аутизмом у школі

Взаємодія та спілкування

Низька еластичність,
небажання змінюватися

Поведінка, що
повторюється

Сенсорні
складнощі

Polska szkoła

Skąd brać informacje?

Звідки брати інформацію?

Kilka polecanych stron internetowych i książek

Кілька рекомендацій веб-сайтів та книг

Czego się wystrzegać - pseudoterapie

**Чого необхідно остерігатися -
псевдотерапії**

Przykłady tzw. terapii alternatywnych

- Diety bez wskazań lekarza
- Leczenie przeciwgrzybiczne bez wskazań lekarza
- Dogoterapia/hipoterapia/delfinoterapia
- Terapie komórkami macierzystymi
- Przewodząca stymulacja prądem stałym
- Chelatacja
- Tlenoterapia hiperbaryczna
- Chloryn sodu (MMS)

Приклади так званих альтернативних терапій

- Дієти без призначення лікаря
- Протигрибкове лікування без призначення лікаря
- Догтерапія/іпотерапія/дельфінотерапія
- Терапія стовбуровими клітинами
- Транскраніальна стимуляція постійним струмом
- Хелатування Гіпербарична киснева терапія
- Хлорит натрію (MMS)

Dziękuję za uwagę
Дякую за увагу

zofia.borska-madrzycka@psych.uw.edu.pl
